

Лабораторна робота 1

Графічне проектування арифметико-логічного пристрою

1 Мета лабораторної роботи:

оволодіти знаннями і навичками по проектуванню арифметико-логічних пристроїв (АЛП) для сучасних комп'ютерів. Знайомство з САПР Aldec ActiveHDL, навчитись вводити логічні схеми АЛП в графічному редакторі.

Теоретичні відомості

АЛП призначений для виконання як арифметичних дій (додавання, віднімання) так і логічних дій (побітове І, АБО, НІ, Виключне АБО) над даними, які представлені паралельними n -розрядними кодами з фіксованою комою, наприклад, A і B . Частіше всього ці дані представлені в доповнюючому коді. Як особливий операнд виступає біт C_0 переносу в молодший розряд. Крім n -розрядного результату Y , результатами АЛП часто є такі ознаки результату, як перенос з старшого розряду C_n , переповнення V , ознака нульового результату Z і біт знака S .

Тип операції АЛП задається керуючим кодом F , кодування якого вибирається в кожному випадку особливо.

2. Завдання для лабораторної роботи:

- розробити функціональну схему АЛП, що виконує задані функції;
- змодельовати роботу АЛП.

Результати виконання оформлюються у вигляді звіту (протоколу). Звіт повинен вміщувати:

- опис і рисунок заданого варіанта АЛП,
- хід проектування і схему АЛП,
- графіки сигналів, знятих при іспитах АЛП,
- висновки.

У всіх варіантах завдань необхідно обчислити деяку функцію $Y=F(A,B)$, біт Z – ознаку нульового результату і біт C_2 – перенос з старшого розряду.

Варіант завдання вибирається за номером студента в списку групи з наступної таблиці

№ завдання	Функції Y в залежності від F	№ завдання	Функції Y в залежності від F
1	$A+B+C_0$, A and B	12	$A-B-C_0$, A nand B
2	$A+B+C_0$, A or B	13	$A-B-C_0$, A nor B
3	$A+B+C_0$, A xor B	14	$A-B-C_0$, A xor B
4	$A+B+C_0$, A xnor B	15	$A-B-C_0$, A xnor B
5	$A+B+C_0$, $\max(A,B)$	16	$A-B-C_0$, $\max(A,B)$
6	$A+B+C_0$, $\min(A,B)$	17	$A-B-C_0$, $\min(A,B)$
7	$A+B+C_0$, $A-B-C_0$	18	$A-B-C_0$, $\text{abs}(A)$
8	$A+B+C_0$, кількість нулів перед першою 1 в A (пріоритетний шифратор)	19	$A-B-C_0$, кількість нулів перед першою 1 в A (пріоритетний шифратор)
9	$A+B+C_0$, кількість одиниць разом в A і B	20	$A-B-C_0$, кількість одиниць разом в A і B
10	$A+B+C_0$, кількість нулів разом в A і B	21	$A-B-C_0$, кількість нулів разом в A і B
11	$A+B+C_0$, $\text{abs}(A)$	22	$A-B-C_0$, $\text{abs}(B)$

3. Виконання роботи

Спочатку складають таблиці істинності вихідних сигналів АЛП. Для кожного розряду АЛП складають окрему таблицю. Це необхідно для того, щоб спробувати виявити закономірність в побудові логічної схеми одного розряду в багаторозрядному АЛП.

За таблицями істинності записують Булевські рівняння для вихідних сигналів.

Булевські рівняння використовують для накреслення функціональної схеми. При цьому використовують бібліотеку символів логічних елементів, вбудовану в САПР ActiveHDL. В табл. 1 представлена частина цієї бібліотеки

Табл.1. Бібліотека символів логічних елементів

Символ	Функція	Символ	Функція
AND2	2-входова &	OR2	2-входова ∨
AND2B1	2-входова & з 1 інверсним входом	OR2B1	2-входова ∨ з 1 інверсним входом
AND2B2	2-входова & з 2 інверсними входами	OR2B2	2-входова ∨ з 2 інверс. входами
AND3	3-входова &	OR3	3-входова ∨
AND3B1	3-входова & з 1 інверсним входом	OR3B1	3-входова ∨ з 1 інверсним входом
AND3B2	3-входова & з 2 інверсними входами	OR3B2	3-входова ∨ з 2 інверс. входами
AND4	4-входова &	OR4	4-входова ∨
NAND2	2-входова &-not	XOR2	2-входова ⊕
NAND2B1	2-входова &-not з 1 інверс. входом	XOR3	3-входова ⊕
NAND2B2	2-входова &-not з 2 інверс. входами	XNOR2	2-входова ⊕-not
NAND3	3-входова &-not	XNOR3	3-входова ⊕-not
NAND3B1	3-входова &-not з 1 інверсним входом	BUF	Буфер - повторювач
NAND3B2	3-входова &-not з 2 інверс. входами	BUFT	Тристабільний буфер
NAND4	4-входова &-not	INV	Буфер - інвертор

Запускають САПР ActiveHDL, відкривають власний робочий простір Workspace, вводять назву проекту, наприклад, ALU_lab1.

Натиснувши праву кнопку миші на строці Add_New_File вибирають опцію New -> Block_Diagram.

В запропонованому діалозі вводять назву проекту і назви портів Entity.

У вікні Diagram за допомогою засобів графічного вводу ввести функціональну схему, що відповідає одержаним Булевським рівнянням. При цьому бібліотеку символів відкривають натиснувши піктограму , компоненти з бібліотеки вводять перетаскуванням їх зображення з вікна Symbols Toolbox в поле креслення. Багаторозрядні шини креслять, вибравши піктограму жгута , а лінії зв'язку – піктограму лінії . Вибравши елемент креслення вказівкою курсором і натиснувши праву кнопку миші, вибирають меню Properties, в якому задають необхідні властивості елемента. Так, вибравши лінію, задають її ім'я – Net Name в полі Segment, яке є ім'ям відповідного сигналу. Ім'я лінії з вказівкою її номера, яка входить в багаторозрядну шину задавати обов'язково, наприклад, як A(1).

Після закінчення вводу схеми її транлюють в VHDL- програму, натиснувши піктограму . Якщо в схемі є помилки, про що буде повідомлення у вікні консолі, ці помилки необхідно усунути. Після успішної компіляції одержану VHDL-програму можна побачити, натиснувши .

Остаточну компіляцію VHDL-програми виконують натиснувши .

Одержану модель АЛП моделюють після виклику вікна графіків сигналів . В цьому вікні встановлюють імена сигналів, які необхідно відобразити, в тому числі всі вхідні сигнали викликавши вікно . Можна встановити сигнали, перетаскуючи їх з вікна Design Browser – Structure.

Всі вхідні сигнали необхідно підключити до стимуляторів. Для цього викликають вікно стимуляторів . Серед стимуляторів можна вибрати генератор синхросигналів з заданим періодом , лічильник , натискання вибраної кнопки клавіатури , або задану послідовність зміни (графік) сигналу (Formula).

Моделюють проект, задавши інтервал часу моделювання і натиснувши кнопку . Симулятор встановлюють в початковий стан, натиснувши .

Одержані графіки сигналів заносять в протокол лабораторної роботи.

4 Приклад виконання роботи

Розглянемо приклад проектування $n = 2$ –розрядного АЛП, що виконує функції

$Y = A - B$ при $F=0$, $Y = ($ кількість одиниць в числі $A)$ при $F=1$.

При цьому крім результату Y , видається біт Z – ознака нульового результату і біт C_2 – перенос з старшого розряду.

Логіка АЛП виражається наступними таблицями істинності

F	A0	B0	C0	A1	Y0	C1
0	0	0	0	x	1	0
	0	0	1	x	0	1
	0	1	0	x	0	0
	0	1	1	x	1	0
	1	0	0	x	0	1
	1	0	1	x	0	1
	1	1	0	x	1	0
	1	1	1	x	0	1
1	0	x	x	0	0	0
	0	x	x	1	1	0
	1	x	x	0	1	0
	1	x	x	1	0	1

F	A1	B1	C1	Y1	C2
0	0	0	0	1	0
	0	0	1	0	1
	0	1	0	0	0
	0	1	1	1	0
	1	0	0	0	1
	1	0	1	0	1
	1	1	0	1	0
	1	1	1	0	1
1	X	X	0	0	0
	X	X	0	0	0
	X	X	1	1	0
	X	X	1	1	0

Перша і друга таблиці виражають логіку першого і другого розрядів АЛП, відповідно. Тут x означає байдужий стан.

Функціонування АЛП описується наступними Булевськими рівняннями, що виходять з таблиць істинності.

$$Y0 = (\bar{F}(A0 \oplus B0 \oplus C0)) \vee (F \& (A0 \oplus A1));$$

$$C1 = (\bar{F}(B0C0 \vee A0C0 \vee A0B0) \vee F(A0A1));$$

$$Y1 = (\bar{F}(A1 \oplus B1 \oplus C1)) \vee (FC1);$$

$$C2 = \bar{F}(B1C1 \vee A1C1 \vee A1B1);$$

$$Z = \bar{Y}1\bar{Y}2.$$

Побудовані рівняння реалізуються функціональною електричною схемою, яка викреслюється за допомогою графічного редактора ActiveHDL. Одержана схема показана на рис.1.

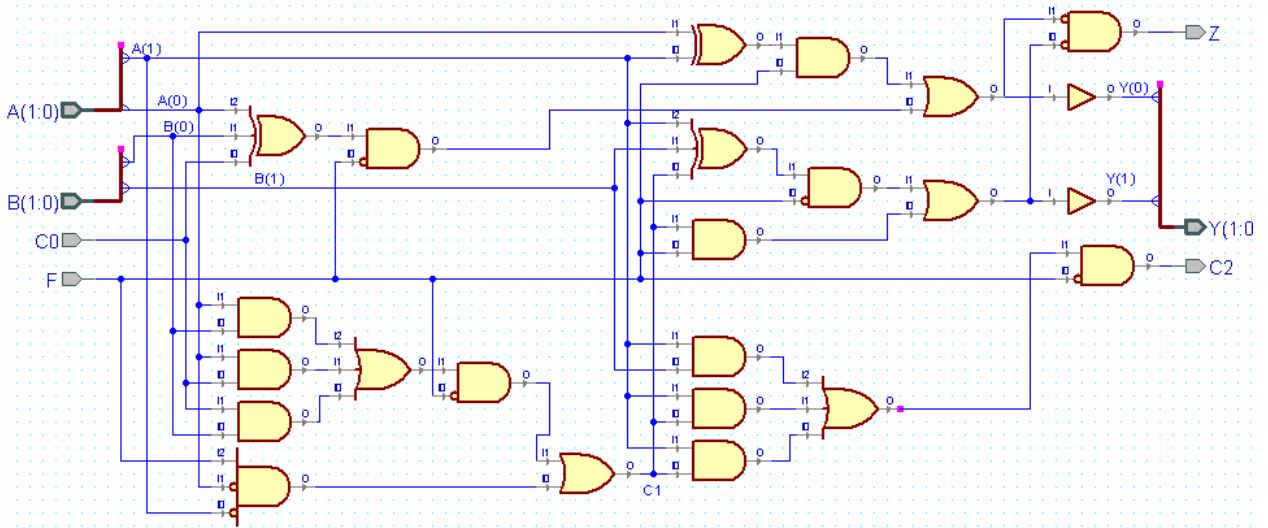

Рис.1. Функціональна схема АЛП

Результати моделювання АЛП у вигляді графіків сигналів показані на рис.2.

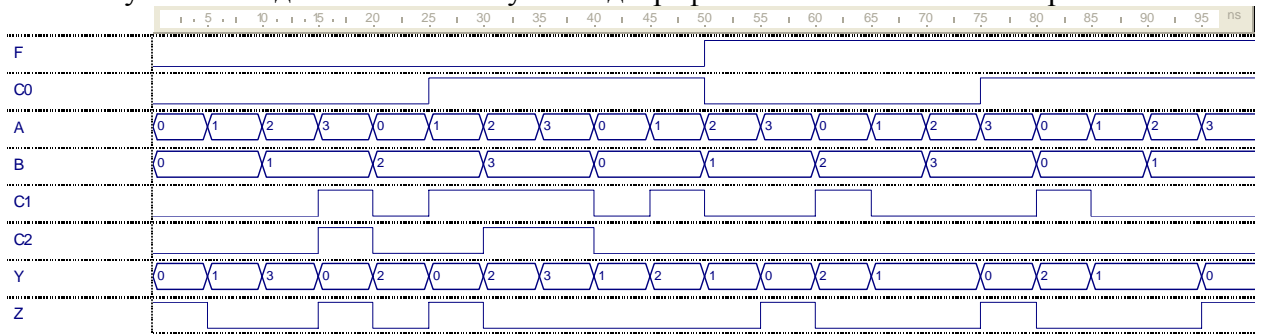

Рис.2. Графіки вхідних і вихідних сигналів АЛП